

Grzegorz Jędrzejek, *Spółka cywilna między małżonkami*, Lexis Nexis, Warszawa 2003, ss. 286.

W prawie cywilnym, podobnie jak w każdej innej dziedzinie prawa, są problemy które spotykają się z dużym zainteresowaniem doktryny i orzecznictwa. Recenzowana praca dotyczy takiego właśnie zagadnienia. Kontrowersyjna jest sama dopuszczalność powstania spółek cywilnych między małżonkami. Zdaniem niektórych, majątek spółkowy „zlewa” się w jedną całość z majątkiem dorobkowym małżonków. Inni podnoszą z kolei, że dochodzi wówczas do powstania nowego ustroju majątkowego co *de lege lata* jest w prawie polskim niedopuszczalne. Autor w sposób precyzyjny rozwiewa te wątpliwości.

Książka skierowana jest nie tylko do teoretyków prawa ale i do praktyków, także do małżonków prowadzących razem działalność gospodarczą. Moim zdaniem winna ona stać się dla nich obowiązkową lekturą. Autor przedstawił bowiem kolejne etapy funkcjonowania w formie spółki cywilnej przedsiębiorstwa rodzinnego, począwszy do wymagań formalnych, potrzebnych do powstania takiej spółki, a skończywszy na postępowaniu układowym i upadłościowym. Należy także podkreślić, że w monografii, mającej charakter cywilnoprawny, znalazł się rozdział poświęcony podatkowym aspektom funkcjonowania spółki cywilnej – małżonkom. Takie ujęcie problemu zasługuje na uznanie. Pomiędzy prawem prywatnym a publicznym istnieje wiele „punktów styecznych”, o których często zapominają autorzy piszący prace z zakresu prawa cywilnego lub publicznego.

Warto zaznaczyć, że Autor omówił także spółkę cichą między małżonkami. Uznał on bowiem, zresztą słusznie, że spółka cicha jest genetycznie związana ze spółką cywilną.

W całości pracy należy wyróżnić zagadnienia, które budzą wątpliwości w doktrynie, chociażby problem przynależności praw spółkowych do majątków małżonków. Autor udowodnił swoją tezę, zgodnie z którą do majątku wspólnego przynależą wymagalne wierzytelności spółkowe, tzw. ogólne prawa obligacyjne, natomiast prawa korporacyjne będą przynależały do majątku odrębnego. Podobnie wiele wątpliwości budzi problem powstania takiej spółki w sposób dorozumiany. Organy stosujące prawo często uznawały, że małżonkowie wspólnie prowadzący działalność gospodarczą zawarli spółkę cywilną. Stanowisko takie spotkało się z uzasadnioną krytyką Autora.

Interesujące są uwagi autora dotyczące wpływu powstania spółki cywilnej małżonków na możliwości zaspokojenia roszczeń wierzycieli spółki i wierzycieli osobistych małżonków, wspólników. Autor omówił także instrumenty prawne – przysługujące pokrzywdzonym wierzycielom.

Zdaniem Autora, pomimo reformy prawa gospodarczego, w wyniku której spółka cywilna straciła status przedsiębiorcy, nadal spółki cywilne będą stanowiły podstawową formę organizacyjną prowadzenia działalności gospodarczej. Ze względu na swoją „prostotę” spółki cywilne będą, jak stwierdza Autor, wykorzystywane do prowadzenia przedsiębiorstw rodzinnych na niewielką skalę.

Przytoczone powyżej uwagi wyraźnie wskazują, że recenzowana monografia winna spotkać się nie tylko z zainteresowaniem teoretyków, czy też praktyków prawa, ale także małżonków prowadzących razem działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej. Należy stwierdzić, że Autor poradził sobie z tematem, który jest w cywilistyce źródłem wielu wątpliwości i niejasności. Precyzja i logiczność języka sprawia, że wywód zawarty w monografii jest przekonujący.

Robert Andrzejczuk
Katedra Stosunków Międzynarodowych KUL